

Szerkesztési iroda:
Nagybecskerek, Zápolya-u. 1.,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő

Kiadóhivatal:

Fleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya u. 1.
hová a hirdetések, az előfizet-
ések és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások inté-
zendők.

***** Telefon-szám 21.

TORONTÁI

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre — — — 24 K
Félévre — — — — 12 K
Negyedévre — — — 6 K
Egy hóra — — — — 2 K
— Egyes szám ára 8 fillér.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtak
nak el. Azonkívül az összes
hirdetési irodákban.

Megjelenik vasár- és ünne-
napok kivételével mindennap
délután 5 órakor. *****

Nagybecskerek, 1911.

XL. évfolyam 186. szám.

Csütörtök, augusztus 17.

Bank és véderővita.

— augusztus 17.

A magyar és osztrák hivatalos lapok legutóbbi számai közlik az osztrák-magyar bankról szóló új törvény és statutum legfelsőbb szentesítéssel ellátott szövegét. A nagy bank-kampány eredménye e szerint végérvényesen be van iktatva két állam törvénytárába és 1917-ig bank-kérdésről szó sem lehet több.

Elnémult a miatta támadt háborúság; a harcmezőt benőtte a fű. Az élet napi-rendre tért fölöttük s az emberek alig emlékeznek már reá.

Pedig nem ártana az oda visszagondolás, elsősorban a magyar ellenzék padjain. Hisz nem is kell a memóriájukat szoktalanul megerőltetniük: a dolog a közelmúltban történt, — alig félév, ami elválaszt tőle s vannak ám napjainkra nagyon is érvényes, az ellenzék részéről fölötté megszívlelendő tanulságai.

Forduljon csak a mai obstrukció eme tegnap felé. Tükröt láthat abban saját lelki képéről, politikai ítéletéről és saját előrelátásáról. Aztán tessék levonni mai eljárására a kritikus következtetéseket.

Ellenzéki furorral, látszólag mély meggyőződésből nagy legénykedéssel hirdették akkor, hogy az egyezmény rossz, kárára lesz Magyarországnak is, Ausztriának is, — nem kell sem a Lajthán innen, sem a Lajthán túl, — soha nem kerülhet szentesítés alá, soha nem válhat törvénné!

A bankvita ebben a jegyben indult meg, ilyen illúziók közt élt akkor a tulajdonos. Tartottak népgyűléseket a bankközösség ellen, dolgoztak az országgyűléshez intézett feliratokkal a bank-elkülönítés mellett; szervezték az ellenállást hévvel és tüzzel; rendeztek nagyszabású vitát, monumentális beszédekkel, a nyugvópontoknál obstrukciós diszitó stílusban, hogy az ország figyelme feléjük forduljon s megmozduló érdeklődése valamelyes hullámokat vessen.

De kárba vesztett az erőlködés: a közvélemény ettől a kampánytól távol tartotta magát. Az ellenzéki zónoklatok a vita mérlegén kellő értékükre leszállítottak; a mondva csinált műviharok ugyszólván maguktól elesitultak. A harcias szellem érezte a nemzet felől teljesen elszigetelt voltát, ereje lassankint elfogyott s mikorra mérget kiadta, végkép ki is merült.

A két állam hivatalos lapjának közleménye a valódi argumentum ad hominem, hogy gróf Khuen-Héderváry Károly államférfiúi előrelátása és ildomos politikája a tizenöt évig holt ponthoz szegzett s onnét kimozdíthatatlannak látszott bankügyben diadalmas immár az egész vonalon.

Vonja le az obstrukció tényekből a tanulságokat, ha ugyan felismeri ma és tegnap nyilvánvaló analógiát

Ma is azt hirdeti az ellenzék, amit a bank-vita alatt híresztelt, hogy a véderőjavaslat rossz, kárára van monarchia mindkét államának s ha meg nem bukhatja az obstrukció nálunk meg fog bukni Ausztriában. És a magyar miniszterelnök ime ugyanazt a methodust alkalmazza most is, mely a bank-vita alatt oly jól bevált: állja a harcot, kitart szívósan benne, erős idegekkel és hidegvérrel, míg az ellenfél a maga elszigetelt és avult fegyverzetében hatástalan küzdelme ki nem meríti.

A mai dátum gróf Khuen-Héderváry Károly hadviselési módszerére erőteljes és országszerte meggyőzőleg ható világosságot vet. Julius Caesar szelleme hajdan azt üzenté Brutus táborának, hogy Philippinél fogunk találkozni. A nemzeti munkapárt most a bankvita emlékezetűl ezt üzenheti az obstrukciónak: „Mi már végeztünk egyszer — Philippinél.”

A nagybecskereki vízvezeték.

— Szakértői vélemény. —

Nagybecskerek, aug. 17.

II.

Mindazok a furások, melyeket felszökő víz keresése céljából a város különböző helyein végeztek, illyképen eredménytelenek maradtak. De azért ezek a furások mégis azzal az eredménnyel jártak, hogy megismertették a város altalajának rétegezését és ebből láthatták, hogy az altalajban több vízvezető réteg van oly mélységben, amelybe csökutak még aránylag nem túl nagy költséggel sülyeszíthetők. Az e jelentéshez csatolt 3. számú melléklet a Ferencz József-téren végzett mélyfurás felső 150 méterének rétegezését mutatja. Látjuk ebből, hogy néhány kevésbé lényeges felsőbb homokrétegből eltekintve az első fontosabb vízvezető réteg 70—80 m, a második pedig 110—120 m mélység körül van.

Mint hogy a város lakossága mindjobban érezte az egészséges víz hiányát, a város, hogy legalább egészségügyileg kifogástalan vízzel gondoskodjék, a múlt század utolsó éveiben a város különböző pontjain 12 db három hüvelykes csökutát sülyesztetett a 70—80 m mélységben fekvő vízvezető rétegre és e kutak fölől, mint hogy azok felszökő vizet szinten nem adtak, kézzel hajtható kis szivattyukat szereltek fel. Ezeknek a kutaknak elhelyezése a város területén a mellékelt helyszínrajzon látható. Ezáltal a lakosság legalább abba a helyzetbe jutott, hogy magának aránylag kis munkával kifogástalan minőségű ivóvizet szerezhetett, ami a város közegészségügyi állapotára kétségkívül előnyös befolyással volt. Habár ez a 12 kut némileg javított is a helyzeten, úgy végleges megoldásnak ez sem volt tekinthető, mert egy kulturailag és gazdaságilag annyira fejlett város mint Nagybecskerek, joggal megkívánhatja, hogy lakosainak vízszükségletét nem egyes szétszórt és csekély teljesítő képességű kutak, hanem egy egységes vízvezeték lássa el, mely a vizet egy megbízható központi telepen szerzi be és csövezeteken keresztül vezeti az egyes utcákba és házakba. Érthető tehát, hogy a város vezetősége tovább is ily irányban kereste a végleges megoldás útját. E megol-

dást elősegítendő lépett a város vezetősége először 1904 év őszén érintkezésbe e sorok írójával.

Mint hogy a 80 m mélység körüli rétegből táplálkozó kutak vize habár egészségügyi szempontból kifogástalan, mégis külső tulajdonságaiban nem elégti ki azokat az igényeket, melyeket egy város központi vízellátásához alkalmazandó vízzel szemben támasztani kell, e sorok írója azt javasolta, hogy a következő, tehát 110—120 m mélységben fekvő vízréteget vizsgálják meg arra nézve, vajjon az nem volna-e alkalmas arra, hogy az építendő vízvezeték számára mennyiségileg és minőségileg jobban megfelelő vizet szolgáltatson. Mint hogy a vízvezeték megvalósítása akkor még a közvetlen jövőben remélhető nem volt, a város 1907-ben 5 további közkut fúrását rendelte el a város különböző helyein mely kutakat már a 120 m körüli rétegre fúrtak le és ugyancsak kézi szivattyúval felszerelve bocsátották a lakosság rendelkezésére. Ez az alsó vízvezető réteg az egész város területén meglehetősen egyenletesen lép fel, ami megnyugtathat bennünket az iránt, hogy ennek a vízvezető rétegnek szolgáltató képessége tekintettel annak nagy és egyenletes kiterjedésére meg fog felelni a hozzá fűzött varakozásnak. Ami az e kutakból nyert vizek minőségét illeti, úgy azt a vegyvizsgálat a vízvezeték céljaira megfelelőnek mutatta ki.

Mintán ilyenformán az újabb furások igazolták az alsó vízréteg megfelelő voltát, a város 1909-ben elhatározta, hogy a villammű telepén egy nagyobb átmérőjű mélykutát fúrat és pedig azzal a rendelkezéssel, hogy az a furás sikeres befejezése után már mint az építendő vízbeszerzési telep egyik kutja szerepeljen. A furás 320, 250 és 220 mm átmérővel mélyítették le 137 m mélységig és a II. sz. melléklet kimutatása szerint ugyancsak feltárta a többi hasonló mélységig lefúrt kutaknál megfigyelt vízvezető rétegeket, a kut kihasználására azonban nem kerülhetett sor, mert a kut tisztítása alkalmával leszakadt az egyik homokoló szerszám, ami a kut további tisztítását a vállalkozó által kifejtett minden igyekezet és erőlködés dacára lehetetlenné tette. Mint hogy a város ennek folytán nem volt abban a helyzetben, hogy ezt a kutat átvehesse, vállalkozó saját költségére az első kut tőszomszédságában egy újabb kutat fúrt és pedig ezúttal 280, ill. 250 mm átmérővel. A csőfalazatot vállalkozó az alsó vízréteg helyén 10 m hosszban meghasította és ebbe a magasságba önozott vörösrész szitát helyeztet el, míg a szita és a furócső között egyenletes szemnagyságu mozott kavicsal töltötte ki.

A megejtett szivattyuzási kísérleteknél azonban kitiűnt, hogy a kut vízszolgáltatása oly csekély, hogy az mint végleges vízvezeteki kut számba nem jöhetett.

Mint hogy azonban az előbbi kutatásoknál ez az alsó vízkivétel eléggé vízbőnek bizonyult, úgy a villammű telkén fúrt kut elégtelenségét csak a rétegezés lokális kedvezőtlenységére vezethetjük vissza, mert kimutatott hibát a furási munkálatokban sem az állandóan ellenőrzött munkálatok folyama alatt, sem azoknak befejezése után konstatálni nem tudtunk.

Ennek a kútnak balsikere éppen ezért nem is ingathatta meg abbéli vélekedésünket, hogy a város vízszükséglete ebből az alsó vízrétegből fedezhető lesz. Mint hogy azonban nem látszott kizártnak az sem, hogy a villammű telkén alkalmazott kutrendszer nem felel meg a nagybecskereki helyi viszonyoknak, a város az építendő vágóhid telkén egy újabb kutfurástrendelt el. Ennek az új kutfurásnak átmérője 94 mm. Az átfúrt rétegek sorozatából látható, hogy a két vízvezető réteg itt is meg van. Úgy ennek mint a villamű telkén fúrt kútnak vizét vegyelemeztek és a vegyelemezés eredményéből látható, hogy mindkét víz minőségileg kifogástalan. Különösen áll ez a vágóhid telkén fúrt kut vizére nézve,

ami talán arra vezethető vissza, hogy ebből a kútból a vízpróbát csak több napi gépi szivattyuzás után vettük, míg a villammű telkén furt kútnál a kisebb vízbőség miatt csak kézi szivattyuzás volt eszközölhető.

A vágóhid telkén furt kut mennyiségileg is kielégítő eredményt adott. A több napot át végzett gépi szivattyuzás ugyanis a következő eredményt adta:

1911 május 19-én a kut délután 3 és 11 óra között, vagyis 8 órán át percenként 200 liter vizet adott. Május 20-án 5 órától reggel 6 óráig, vagyis 13 órán át szakadatlanul folytatott szivattyuzás mellett a kut 240 liter vizet adott. Ugyanezt az eredményt mutatta a kut május 21-én 12 órai, május 22-én 10 órai, május 23-án 5 órai szivattyuzásnál. A mért legnagyobb depresszió ezeknél a szivattyuzásoknál az eredeti vízszin alatt 305 cm volt.

Mint hogy a végleges szivattyutelepnél szükség esetén jóval nagyobb depresszióval is lehet dolgozni, e szivattyuzás eredményeképpen megállapítható, hogy a Nagybeeskerek város vízellátásához szükséges vízmennyiség ilyen mélységű és nagyságu aránylag csekély számú kútból lesz beszerezhető. Ha ugyanis egy-egy kútra csak 2 mplit állandó vízkivételt számítunk és a város vízzükségletét a vízvezeték több évi üzeme után 2500 km-re tesszük, akkor körülbelül 15 ilyen kútból fedezhető volna a város vízzükséglete, mely szám mellett az egyes kutak a rájuk eső vízmennyiséget minden megerőltetés nélkül tudnák szolgáltatni. Az eddigi kutatások és vizsgálatások végeredményeképpen tehát megállapítható, hogy a nagybeeskereki altalajviszonyok mellett a városi vízvezeték vízzükségletét legcélszerűbben a 120 m mélység körül lévő vízvezető rétegből fogjuk beszerezhetni és pedig aránylag kis, 4 hüvelyk átmérőjű furt kutak segítségével, mely kutak mindegyikéből körülbelül 2 mplit vizet fogunk beszerezhetni. A kutak az eddigi vizsgálatások szerint a város területén bárhol sülyesztethetők, mert az altalaj rétegzése az egész városban különbségeket nem mutat fel. A vízbeszerzési telep tehát úgy a villammű mint az új vágóhid szomszédságában épülhet. Mindazonáltal üzemi szempontokból kívánatosabb volna, ha a vízbeszerzési telep a villammű telep mellett épülne és kétséget nem szenved, hogy a kellő kutszerkezet alkalmazása mellett a szükséges vízmennyiséget itt is biztosítani tudjuk.

Ezek után tehát a vízbeszerzési telep, valamint a vízvezeték összes többi alkatrészei is most már végleg megtervezhetők és a tervek jóváhagyása után munkába is adhatók. A kivitelnél aztán a város érdekeinek legmesszebbmenő megóvása szempontjából tanácsos lesz először a vízbeszerzési telepet teljesen kiépíteni, annak összteljesítő képességét megállapítani és csak hogy ha a valóságban minden kétséget kizárólag meggyőződünk arról, hogy a szükséges vízmennyiség biztosítva van, hozzáfogni a vízvezeték többi alkatrészeinek kiépítéséhez.

Mint hogy a vegyelemzések szerint a szóban forgó mélyebb vízréteg is nagyobb vastartalommal bír mint a mennyi városi vízvezetéknek megengedhető, alighanem szükségessé fog válni a víz előzetes tisztítása, illetve vastalanítása is, ami által alighanem sikerülend a vizet megszabadítani eddig megfigyelt sárgás, illetve fehéres színtől is. Az erre vonatkozó vizsgálatások folyamatban vannak és remélhetőleg sikerülni fog a város nagyobb megterhelhetése nélkül egy próbatisztító berendezést létesíteni. A végleges tervezés alkalmával már a víz eme tisztítása is figyelembe lesz veendő.

Immár több mint 20 év óta folynak az előmunkálatok Nagybeeskerek város vízellátásának céljából. Nem szabad esdalkoznunk azon, ha ezek az előmunkálatok ily hosszú időt vettek igénybe, mert a helybeli viszonyok a vízvezeték céljaira szükséges víz beszerzése céljából határozottan kedvezőtlenek. De végeredményben ezek az előmunkálatok mégis elérték céljukat, mert mint azt az előzőkben kimutattuk, a beszerzett adatokból bebizonyítottunk, hogy a szükséges víz a város altalajából megfelelő minőségben és mennyiségben beszerezhető lesz.

És miután ilyképpen a legnehezebb kérdés tisztázva van, remélhető, hogy a vízvezeték most már rövid időn belül tényleg ki fog épülni.

(Vége.)

DR FORBÁTH IMRE.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefonszám 118.) minden nap reggel 6 órától kezdve déli 12 óráig az urak részére nyitva van hőigyekek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 1/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5—7 óráig urak részére is. Vidéki hőigyekek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva

Augusztus 18., 19., 20. Országos vásár.

Az ingyenes olvasóhelyiség és könyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon délután 2 órától este 10-ig. Könyvtárára vasárnap, szerda, péntek délután 5—7 óráig.

— **A király születésnapja.** Királyunk holnap ünnepli meg 81-ik születése napját s ez alkalommal mint mindenütt az országban, úgy nálunk Nagybeeskereken is a szokásos díszszertartást tartják meg a napot. Így ma este a Hunyadi-utcát, a Ferencz József-teret, a vármegyeházát, valamint a többi középületeket fényesen ki fogják világítani. Holnap délelőtt 10 órakor a róm. kat. plébánia-templomban ünnepi istentisztelet lesz, melyet *Magyary* Pál pápai kamarás apát-plébános celebrál fényes papi segédlettel s amelyre hivatalosak az összes polgári és katonai hatóságok, testületek és egyesületek. Délelőtt fél 12 órakor az izraelita templomban lesz istentisztelet, valamint a többi felekezetek templomaiban is az isteni áldást fogják kérni agg uralkodónkra.

— **Halálozás.** Dr. *Kovalszky* Ferenc volt torontálmegeyi tb. főorvos, kör- és vasuti orvos, ki évekkel ezelőtt Eleméren működött és közkezdveltségnek örvendett, e hó 13-án Rajce-fürdőn 61 éves korában hosszabb szenvedés után meghalt. A holdogulat másnap temették el nagy részvét mellett Kunalván.

— **Grezo János a tanfelügyelők Országos értekezletén.** *Grezo* János Torontál vármegye kir. tanfelügyelője szabadságát megszakítva rövidebb időre hazaérkezett. Mint értesülünk, idejét kizárólag azok a nagy munkálatoknak feldolgozása veszi igénybe, melyeknek a közel jövőben tartandó országos tanfelügyelői értekezleten leendő előadására őt a kultuszminiszter kiszemelte.

— **A titeli villamvilágítás ügye.** Ismeretes, hogy Nagybeeskerek városa már hónapokkal ezelőtt megállapodásra jutott a titeli képviselőtestülettel a villamvilágításhoz szükséges áram költségeit illetőleg, a mennyiben a képviselőtestület városunk ajánlatát tulyomó többségben elfogadta. A képviselőtestület határozata azonban felebbezés útján a bácsmegeyi törvényhatóság elé került, mely mai közgyűlésében foglalkozik az ügygel. A közgyűlésen városunk részéről megjelent *Reitter* Oszkár rendőrkapitány és *Beck* Gyula villamműigazgató is, akik a szükséges információkat megadták.

— **A gyártelepi új vasútállomás.** A nagybeeskereki cukorgyár felépülésével a vasutaink mint már több ízben említettük, lényeges átalakuláson mennek át. A keskenyvágányu vasut a vámházról elágazik s az elágazás helyén a mostani vámházontul, Klekk felé egy kilométernyi távolságban egészen új állomás épül. Az új állomás azonban egyelőre csakis a cukorrépa szállítása idején, illetőleg mint szakszerűen mondják, a kampány alatt október—nov. és december hónapok alatt lesz nyitva s azontul le lesz zárva. A cukorrépa-vonatok ennél fogva innen fognak a városon keresztül járni, hanem az említett elágazástól kiindulól a jelenlegi katonai gyakorlóterén a szérus kertek szélén egyenesen a gyártelep állomáshoz fognak menni. Ebben az irányban a munkálatok már annyira készek, hogy a sinek is le vannak fektetve, sőt a kavicsolás is folyik, úgy, hogy a kavicsvasutak már rendszeren közlekednek.

E vasut építése kapcsán a gyártelep megállóhely is teljesen átalakul, amennyiben a jelenlegi gyártelep megállóhely fellett fél kilométernyire rendes állomás épült, mely szintén már annyira kész, hogy a felvételi épület, raktár áll s már csak a tető alá való jutás várja. Ezen az új

gyártelepi állomáson rendszeres pályudvar készült. Kilenc sínpar van ezen állomáson, úgy hogy az új gyártelepi állomás nagyobb lesz mint az eddigi többi nagybeeskereki állomások akármelyike, de forgalma is lényegesen nagyobb lesz, sőt előreláthatólag rövid idő múlva ez lesz Nagybeeskerek városának legforgalmasabb állomása, amennyiben nemcsak az azon környéken lakók szállnak ott fel és le, hanem mert onnan a vasut 10 percel később indul mint Bégaparthról s a bérkocsi díja ugyanannyi mint Bégaparthoz, akárhány a városban lakó utas most is már ottan száll fel és le. Ezen személyforgalom idővel természetesen méginkább növekedni fog, mert az áruforgalom jelentékeny része is ott fog lebonyolítani, miért is nagy kár, hogy a gyártelepi állomás összes épületei kicsiknek lettek tervezve s előreláthatólag a növekvő forgalomnak megfelelő képesek nem lesznek. Gyártelep állomás vezetése egyelőre a Bégaparti állomásfőnök teendői közé fog tartozni, de ez csak átmeneti intézkedés, mert a forgalom teljes kifejlődésével ott külön önálló főnökre lesz szükség. Mindenesetre kívánatos volna még a makadám kövezetet a nagyhídtól a tomaseváci utcán át a gyártelep állomásig kivezetni.

— **Hangverseny.** *Krecsány* György karmester jóhírnevű katalinfalvai gyermekzenekara f. hó 20-án, Szent-István napján este a Koronaszállóban teljesen új műsorral hangversenyt rendez. A hangverseny kezdete este fél 9 órakor lesz. Belépő-díj személynként 50 fillér. Itt említjük meg, hogy a nagybeeskereki filharmoniai egyesület szeptember 2-án szintén hangversenyre készül s a próbák már erősen folynak.

— **Felülfizetések.** A nagybeeskereki football-egyesület legutóbbi versenye alkalmával a következő felülfizetések folytak be, melyekért ezuton mond hálás köszönetet az egyesület vezetősege:

10 kor-t: dr. Michalovits Ödön, dr. Chirói Demeter, Eisenstädter S. és T.-sai, Strasser és König, Torontálmegeyi takaré- és hitelbank, Nagybeeskereki takaré- és előleg-egylet. Közgazdasági bank. 5 kor-t: Nagybeeskereki népbank r.-t. — 3 kor-t: dr. Kuszling János, Eckstein János, lovag Deutsch Zsigmond, Fischer N. — 1:50 kor-t: Eckstein Samu és (R. M.) — 1 kor-t: Várkonyi József, Mangold L., Strélinger Márk, Krumenacker N., Csada R., Zinner K., Remzing M., dr. Soós F., Focht J., Gandl N., Hasch B., Weinhardt R., Mattanovich B., Schusztar M., Kertész O., Veretlen N., Fleiner N., Hat név olvashatlan. — 70 fill-t: Láng K. — 60 fill-t: N. N., N. N., Két név olvash. — 50 fill-t: Hojdo J., Tolveth F., N. N., Két név olvash. — 30 fill-t: Fendler J., Petz M., Schlesinger N., Egy olvash. — 20 fill-t: Tasnady E., Márton G. — 10 fill-t: Ro'sa Béla.

— **Az augusztusi országos vásár.** Ma kezdtek meg Nagybeeskereken az augusztus havi országos vásárt. Ma, az első napon a szarvasmarha, sertés és juh vásárt tartották meg, mely szokatlanul nagy volt, amennyiben rengeteg sok állatot, mintegy 4000 drb szarvasmarhát, 2500—3000 drb sertést és több mint 1500 drb juhot hajtottak fel, sajnos azonban a nagy kínálat mellett is meglehetősen drága árak voltak s így a kereskedők nem igen vásároltak, ami az árakat illeti, az elsőrendű ökrök párjáért 1300—1500 koronát kértek, a másodrendűekért 900—1100 koronát. Jó minőségű nyugati fejőstehenekdarabja 400—450, a gyengébb minőségűek 300—350 koronáért kelttek el. Első minőségű magyar teheneikért 320—350, másodminőségűekért 250—280 koronát kértek. Öreg kocák darabja 160—180 koronába, éves kocák darabja 120—140 koronába, fél éves süldök párja pedig ugyanennyibe kerül. A juhok párja 48—56 koronáért kelt el. Holnap folytatják a szarvasmarhavásárt. Holnapután a lóvásárt tartják meg s ugyancsak szombatn délben nyitják meg a kirakóvásárt is, mely szintén nagyra ígérkezik.

— **Házasság helyett halál.** Véres eset történt a napokban a temesmegeyi Gyírok községben. *Sokolod* Éva 28 esztendőös román asszonyt a vele már hosszabb idő óta együtt élő *Zsurma* Juon ugyanis agyonszurta, mert az asszony ott akarta hagyni. A szerencsétlen asszony azt kívánta Zsurmától, hogy az vegye őt el feleségül, mert így nem hajlandó tovább együtt élni. A férfi nem akarta teljesíteni a nő

kivánságát, amire a nő el akart menni. Összeszedte a holmiját és készült a távozásra. A férfi kérlette, hogy maradjon nála, de az asszony ragaszkodott ahhoz a föltételhez, hogy vegye feleségül. A férfi egyre dühösebb lett, majd kést rántott s az asszonyt agyonszúrta. A gyíkot elfogták.

— **Lakások** elképzelhetők-e vén házban sok lakó után poloska nélkül? Mielőtt ily lakásba beköltözünk, tisztítsuk azt ki alaposan Löcherer Cimexinnel. Ez eddig az egyedüli szer, amelytől a poloskák nyomban elpusztulnak, petéik pedig a Cimexin hatása folytán kiszáradnak és többé ki nem kelnek. Nem piszkít, foltot, szagot nem hagy, a legkényesebb butor is tisztítható vele. Moly ellen egyedüli biztos szer. Kapható: Kollarich Gábor, valamint Czika J. László gyógyszerárban Nagybecskerekben. 701x20.12

— **Aki késsel a szívében fut.** Véres gyilkosság történt tegnapelőtt Bálincon. Dumitru Jon és Novákov Péter a falu kocsmájában mulattak. Iddogálás közben egyszerre csak szóváltás támadt közöttük, amelynek folyamán Novákov pofonütötte barátját. Dumitru azonban nem merete Novákovot visszaütöni, mert ez hatalmas, erős ember, míg Dumitru cingár, sovány legényke. Novákov tovább is verte Dumitrut, úgy, hogy ez annyira dühbe jött, hogy tüszőjéből kirántotta kését és azt teljes erejéből Novákov szívébe dőfte és azután futásnak eredt. A szíven szurt ember a késsel a szívében utánafutott a gyilkosnak és azt vagy 40—50 lépésnyi távolság után utol is érte. Novákov ekkor kihuzta szívéből a kést és azt Dumitru akarta döfni, de már nem volt ereje hozzá, mert összeesett és pár pernyi kiilódás után meghalt. A gyilkost a csendőrök letartóztatták.

— **Csendőrök és cigányok harca.** — **Három cigányt agyonlőttek.** Véres harc folyt le a temesmegyei Bukovec község határában egy nagy cigánykaraván és két csendőr között. A cigánykaraván egész sereg tolvajlást követett el, mire a lakosság panaszára két csendőr üzöbe vette a karavánt. Mikor elérték a cigányokat, ezek szembeszállottak a csendőrökkel s lövöldözni kezdtek rájuk. A csendőrök is fegyverhez nyultak s az ő golyóik jobban célhoz jutottak, mert csakhamar leterítették két cigányt és egy cigánylányt, akik rövidesen ki szenvedtek. A karaván férfitagjai erre kerekelt oldottak, de az asszonyok és a gyermekek a csendőrök kezébe kerültek. Az esetről jelentést tettek a szegedi kerületi csendőrpáncsnok-ságnak és Fonyó Jenő főhadnagy, szárnyparancsnok, valamint egy hadbíró kiszállottak a helyszínére a vizsgálat megejtése végett.

Irodalom.

* **A magyar liturgia.** Közismert azon mozgalom, amelyet a gör. szert. kath. magyarok a magyar nyelvnek az egyházban való érvényesülése érdekében illetékes helyen indítottak és amelynek élén a nagy tudományú Vályi János dr. eperjesi és Friczák Gyula ungvári püspök állottak. Innen-onnan 10 esztendeje mult el a gör. szert. kath. magyarok római nagy zarándoklata óta. Ezen idő alatt nagyon megerősödött és tért hódított a vágy a más nyelvűekkel való egyenrangúsításért, mert az iskolák állandóan nevelik és növesztik azt a tábor, amelynek ereje előbb utóbb ki fogja vinni a teljes sikert. Hogy a tanulóifjuság a görög szertartás rendjét megkedvelje és szeretettel megőrizze, az említett két püspök tanfériai megfelelő tankönyveket szerkesztettek magyar nyelven. Ilyen tankönyv fekszik most előtünk „A görög katolikus szertartás-tan elemei” címen, amelyet Szémán István eperjesi egyházmegyei m. tanfelügyelő irt a népiskolák használatára. Ezen kis könyvecske nagy célt akar szolgálni: erősíteni az új nemzedéket hitében és magyarságában. Szerző e tankönyvét püspökének, Vályi János dr.-nak ajánlja, mint a népnevelésügy nagy lelkű pártfogójának, aki egyházmegyéje iskolaügyét föl-virágoztatta. A kis tankönyv illusztrációkkal is el van látva s bolti ára 60 fillér. Az érdekelt iskoláknak és tanítóknak mutatóváltványt szívesen küld Lévai Mór könyvkiadóhivatala Ungvárt, akinek kiadásában a könyv megjelent.

* **Szabadgondolat** Vámos Henrik és Timár Miklós szerkesztésében megjelenő folyóirat augusztusi száma a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: Pólányi Károly: A szabadtanításért. — Ibó György: Hadsereg és kultúra. — Waltner Jenő: A szabadgondolkodó lben. — Társadalmi kérdések: J. K.: A magyar gyermekvédelem. — Szende Pál: Nemzeti jog és demokratikus fejlődés (sz. a.) — Szabó Ervin: Tőke és munka harca (H. B.)

— **Kunfi Zsigmond:** A másik ut (—kas.) — **Természettudomány:** Kende Zsigmond: Az életjelenségek mechanikus magyarázata. — **Strophantus:** Az energiaelv alkalmazásából. A föld történetéből. — **Szemle:** Az elárult és megmentett haza. — **Obstrukció a választójogért.** — **Vázsonyi s a választójog.** — **A pápa, az ünnepnapok és a kapitalizmus.** — **Canalejas.** — **A feszület szögei.** — **Mozgalom: Monista kongresszus.** — **Galileai Kör.** — **A szabadgondolat előfizetési ára egész évre 4 kor., félévre 2 kor., egyes szám ára 40 fillér.** Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Nagymező-u. 37—39. Telefonszám: 42—59. Mutatóváltványt kívánatra díjtalanul küld a kiadóhivatal.

TÁVIRATOK.

Gsupa technikázás.

Végig névszerinti szavazás.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Hova-tovább eljut a magyar parlament oda, hogy nem érdemes róla írni, mert az, amit a parlamentben most már hetek óta művelnek, az nem parlamenti tárgyalás, sem nem politika és még kevésbé újság. Az emberek felállnak, leülnek, igent vagy nemet mondanak s erre igazán nem lehet kíváncsi senki.

Igy volt ez a mai ülésen is Návay Lajos elnöklése mellett s az egész ülésen az obstrukciósok szavaztatták a Házat.

A király balesete.

Megbokrosodtak a lovak. — A király kiugrott a kocsiból. — De nem történt semmi baja.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Ischből sürgönyzik, tegnap este ott óriási riadalom uralkodott. A riadalmat az okozta, hogy hirtelen, hogy a királyt sétakocsizás közben szerencsétlenség érte.

Szerencsére azonban csakhamar ki-derült, hogy a hirtelen történt volt, mert a királyt csupán könnyebb baleset érte, de ennek sem lett semmi következménye.

A király ugyanis tegnap estefelé kikocsizott hogy szokásos sétakocsizását tegye. Alig ment azonban a kocsit egy darabig, amikor

a lovak megbokrosodtak

s a kocsit elragadták. Minden oldalról siettek a király segítségére és csakhamar sikerült is a lovakat lefogni. Még mielőtt azonban a kocsit megállították volna,

a király kiugrott a kocsiból.

Az arra járók ijedten nézték a jelenetet, de annál nagyobb volt a bámulatuk, mikor látták, hogy a nyolevanegy éves agastyán milyen friss erővel és ruganyossággal ugrott talpra, úgy, hogy a *legesekélyebb baja sem történt.*

Az öt körülvevő udvari embereket a király mosolyogva nyugtatta meg s hogy bebizonyítsa, hogy a baleset még csak fel sem izgatta őt, ott maradt a kocsit mellett s megvárta, míg a lovakat megnyugtatták és lecsillapították s azután ugyanazzal a kocsival tért vissza villájába.

A királyt körülvevő közönség zajos ovációban részesítette az uralkodót.

A helyzet.

A bán zsarolója az ellenzék „nemzeti hőse” — Kompromisszum tervek.

Budapest, augusztus 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőházban nagy megelégedést keltett az a zágrábi hír, hogy ma éjjel az ottani pályaudvaron elfogták *Mattauschek* gyógyszerészt, aki vasárnap merényletet követett el a bán ellen.

Most tudódik, hogy *Mattauschek* tervszerűen zsarolta a bán és a horvát hatóságokat s több ízben kapott is kárterítést és második gyógyszerár-jogát titokban eladta.

Ennek dacára az obstruáló ellenzék sok kedvet mutatott arra, hogy *Mattauschek* ből mártírt csináljon, és néhány képviselő elküvette azt az izléstelenséget, hogy elhozta a folyosóra, ahol mint „bánverőt” éltették.

A komoly politikusok pártkülömbőség nél nagy megütközéssel nézték ezt a frivol játékot, mert végtére is egy züllött zsaroló, akinek egy fillérje sincs a zsebében és, aki Magyarország második zászlósurát nyílt utcán orvul megrohanja, talán mégsem bír kvalifikációval arra, hogy a magyar ellenzék nemzeti hőst csináljon belőle. A zágrábi hatóságok remélhetőleg meg fogják mutatni hogyan kell az ilyen alakkal elbánni.

A lapokban megint kísértének a kompromisszum — tervek és gondolatok. Most megint szeptemberre teszik azt a terminust, amikor történene kell valaminek a helyzet tisztázására. Ugy látszik az ellenzék a kormánytól várja, hogy kiségitse a kátyuból, de a kormánynak súlyos okai vannak rá, hogy ezt a neki szánt szerepet ne vállalja.

Kossuth Ferenc itthon.

Budapest, augusztus 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) *Kossuth* Ferenc, aki külföldi fürdőzéséből hazaérkezve most az *Ordódy* család komárommegyei birtokán időzik, holnap reggel visszaérkezik Budapestre.

Kizárás a tőzsdéről.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” ered. távirata.) A budapesti tőzsde tanácsa ma délelőtt ülést tartott, amelyen *Faludi és Rosner* ismert tőzsdebizományosokat örök időkre kizárta.

Egy nap szünet a házban.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház holnap, a király születése napja alkalmából nem tart ülést.

Tőzsde.

A Lloyd budapesti távirata augusztus 17.
Buza (augusztusra) 22'88 — —
Buza (októberre) 23'28 — —
Zab (augusztusra) 16'90 — —
Tengeri (augusztusra) 16'80 — —
Tengeri (októberre) 15'64 — —

Felelős szerkesztő: Somfai János.

(521—12) 92

Padló olaj

hivatalok, iskolák, lakóhelyiségek partalanítására,
kilója 40 fillér.

5 kilós bádokkanna postán bérmentve K. 3-50

Padló festék

sárga árnyalatokban.

Kilója 1 korona.

Padló lakkok

Linoleum, Borostyánmáz etc.

Doboza 1-20—1-60.

Öt doboz vételénél bérmentve.

Brunolin, terpentínolaj, firniss olcsón kimerve.

Kovács Sándor drogériája

Nagybecskerek.

Telefonszám 43.

Telefonszám 43.

Tizezer korona

készpénz lefizetése mellett kapható Nagybecskerekben közvetlenül a város mellett egy

14 holdas szálló.

A vételár hátralevő része évi részletekben törlesztethető. A szállót esetleg két parcellában is eladják. —

Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

472—x-34

5794—1911. tlkvi sz

817—1.1

Árverési hirdetmény.

A perlaszi kir. járásbíró, mint tlkvi hatóság közhírré teszi, hogy dr. Petrikovich János antalfalvai ügyvéd által képviselt Antalfalvi Bank R.-t. végrehajthatónak Magda Péter botosi lakos végrehajtást szenvedett elleni 300 kor. tőke s jár. iránt folytatott végrehajtási ügyében a perlaszi tlkvi hatóság területén fekvő és a botosi 3144. sz. tlkvi lapon felvett:

1. 119 hrsz. 200 □-öl kertre 64 kor.
2. 119. hrsz. 200 □-öl szőlőre 128 kor.
- A botosi 3809. sz. tlkvi lapon felvett:
3. 1 d. 28. hrsz. 3⁵⁰⁰ h. I. o. szántóra 614 korona.
4. 4 d. 28. hrsz. 1. h. I. o. szántóra 383 korona.
5. 78. hrsz. 400 □-öl kertre 118 korona.
6. 119. hrsz. 600 □-öl kertre 182 kor.
7. 119. hrsz. 600 □-öl szőlőre 364 kor.
8. 273. öi. sz. ház és 800 □-öl házhelyre

901 kor. becsáron nyilvános árverés útján el fognak adni.

Megjegyeztetik, hogy a botosi 281. folyt. 3809. sz. tlkvi felvett ingatlanok C. 3. sorsz. alatt özv. Magda sz. Dimitriev Szinka és C. 4. sorsz. a. Magda Szi ka javára bekebelezett szolgálmi jogot nem érinti.

Amennyiben azonban a szolgálmi joggal terhelt ingatlan a szolgálmi jog fentartásával oly árban adatnék el, mely a szolgálom tlkvi bejegyzését megelőző tehertételek fedezete szempontjából ezennel 400 koronában megállapított összeget meg nem ütné, az árverés hatálytalanná válik s az ingatlan a szolgálmi jog fentartása nélkül nyomban elárvereztetik.

Határnapul 1911. évi szeptember hó 4-ik napjának d. e. 9 órájára Bótos községhez tartozó kifizetési oiy hozzáadással, hogy az ingatlan a határnapon a becsáron alól is el fog adatni.

Kikiáltási ár a fenti becsár, melynek 20%-át a venni szándékozók készpénzben vagy az 1881: LX. t.-c. 42 §-ában kijelölt óvadék-képes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881: LX. t.-c. 170. §-a alapján a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről szabályszerű elismervényt át kell szolgáltatni kötelesek.

A kir. kincstár, valamint az 1889. évi 30. sz. 10. §-ának 2. bekezdése alapján adómentes záloglevelek kibocsátására jogosított és

Budapesten székelő részvénytársaságok és szövetkezetek, valamint az 1898: XXIII. t.-c. alapján alakult Központi Hitelszövetkezet bánatpénzt letenni nem kötelesek.

Köteles a vevő, ha magasabb ígéretet tett a becsárnál, az 1908: LX. t.-c. 21. §-a értelmében a letett bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi százalékaig kiegészíteni, ellenkező esetben ígérete figyelmen kívül marad és az árverésben, mely haladéktalanul folytatattatik, részt nem vehet.

A fenti hrszámú ingatlanok a kikiáltási ár kétharmadán aluli áron el nem adatnak.

A vevő köteles az árverési vételárat két egyenlő részletben, és pedig az első 15 nap alatt, a másodikat 45 nap alatt az árverés jogerejétől számítva és pedig mindig az árverés napjától számítandó 5 százalékos kamatokkal együtt, az antalfalvai kir. adóhivatal, mint bírósági letétpénztárnál lefizetni.

Árverési feltételek:

1. A vevő köteles az ingatlant terhelő és az árverés napját követőleg esedékes adókat és átruházási illetéket viselni.

2. A vevő az ingatlan birtokába az árverés jogerejére emelkedése után lép, és annak hasznára már az árverési naptól fogva őt illeti. Amennyiben azonban az ingatlan hasznosításra volna adva, csak a gazdasági év végével.

3. A vevőnek a vételi bizonylat csak akkor fog kiadatni, ha az árverés napjától számított 15 nap alatt a végrehajtási novella 27. §-ának megfelelő utóajánlat nem tétetik.

Perlasz, 1911. évi május 26.

Cziróni Gyula, kir. járásbíró.

Gyertyámos község előljáráóságától. 1258—1911. szám.

Hirdetmény.

Gyertyámos község mint erkölcsi testület tulajdonát képező nagykovács helyiség f. évi szeptember hó 3-án délelőtt 10 órákor, 1911. évi október hó 1-től kezdődőleg 3 évre nyilvános árverés útján Gyertyámos községhez tartozó hasznosításra adatik.

Az árverési feltételek a községi jegyzői irodában megtekinthetők.

Gyertyámos, 1911. évi aug. hó 7-én.

Gesztessy László, jegyző. 796—3.3

Römer Péter, bíró.

Ópáva község előljáráóságától. 1388—1911. kgy. sz.

Árlejtési hirdetmény.

A 38—1911. kgy. sz. a. hozott törvényhatóságilag 1289. kgy. 17615—1911. sz. alatt jóváhagyott képviselőtestületi határozat alapján az alább meghatározott mérnöki munkálatokra az Ópáva (Oppova) községhez tartozó folyó évi augusztus 19-én d. u. 3 órákor megtartandó árlejtés keretében pályázat hirdettetik.

A legutóbbi kataszteri felmérés alkalmával megállapított s a község tulajdonát képező földterületen a határvonal megállapítása, nemkülönben a község tulajdonát képező ingatlanokból egyes magánfelek által eluzurpált, körülbelül 200, avagy annál is több parcellából álló területek felméréséből, vázrajzba és kimutatásba foglalásából, továbbá a magánfelek által beerdősített terület parcellákba való felméréséből állanak a mérnöki munkálatok.

A szükséges térképeket és okmányokat, nemkülönben egy előfogatot a község a vállalkozó mérnöknek rendelkezésére bocsátja, a munkásokról pedig az illető vállalkozó mérnök gondoskodik.

E munkálatokra minden magyar honos, okleveles mérnök akár a fenti napon megtartandó árlejtés alkalmával szóbelileg, akár a fenti határnapot megelőző nap esti 6 órájáig az előljáráóságnál benyújtandó s 1 kor. bélyeggel ellátandó írásbeli ajánlatával versenyezhet és köteles az ajánlatában vagy az árlejtés napján 200 koronát biztosítékképpen letenni.

Az elnyert munkálatok megkezdésének határnapját Ópáva község előljáráósága állapítja meg.

A legkedvezőbb ajánlat elfogadása a képviselőtestület részére kötelező.

A további feltételek és utbagazítások a község jegyzőjénél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Ópáva, 1911. évi augusztus 10.

810—3.3

Markucz Márk, jegyző.

Hirdetéseket

jutányos árért közöl a „TORONTÁL“ pol. napilap kiadóhivatala.

465—x.40



Torontáli cipőkben nagy választék.

Torontáli cipőkben nagy választék.

Benó Testvérek exelőtt **Kokits A. F.**
divat-, rövid-, játék- és cipőkereskedés Nagybecskerek.

Labdák, parfümök, harisnyák, ingek,
női ruhadíszek, ibolyák és más kalap-
virágok, kötött átmeneti kabátok
leánykáknak és felnőtteknek.

Postai megrendeléseket a levél kézhez vétele után rögtön és pontosan elintézzük. Meg nem felelő áruk szívesen visszavételnek.

Külön cipőosztály:

Női R chevro félcipő	K. 6-70
Női R chevro magas tűzős	K. 7-80
Férfi erős strapa cipő	K. 7-50
Férfi R chevro és R box magas	K. 9—
Tornacipők fiuknak	K. 3—

Barna cipőkben szép választék.

Telefon 201.

Telefon 201.